

Stockholm 2015-03-06

Miljö-och energidepartementet
103 33 Stockholm

Synpunkter på effektreserven och risk för framtida effektbrist

Branschföreningen Oberoende Elhandlare (OE) har deltagit i energiministerns seminarium om effektreserven den 10 februari 2015 och har beretts möjligheten att skriftligen lämna sin sina synpunkter på de frågor som diskuterades på seminariet. Vi redovisar därför i det följande vår uppfattning i de aktuella frågorna.

Det är viktigt att elsystemet har tillräcklig tillgång till produktionsresurser för att allvarliga störningar i samhället ska kunna undvikas. Oberoende Elhandlare ställer sig principiellt positiv till marknadslösningar som baseras på fungerande konkurrens.

Oberoende Elhandlare anser att detta kan åstadkommas på lång sikt genom att produktions- och överföringskapaciteten för el utökas på en integrerad nordisk/europeisk elmarknad och att incitamenten för konsumtionsbegränsningar under belastningstoppar förbättras.

Under en övergångsperiod innan dess, menar vi att det troligen kan finnas ett fortsatt behov av en effektreserv efter 2020, kanske främst på vintern. Vi anser också att en sådan "försäkringslösning" för elsystemet är relativt billig och en bra lösning inför övergången till en marknadslösning.

Effektreserven

Reserven innehåller idag 10 elförbrukare och 3 kraftproducenter.
Reserven ska enligt gällande beslut avvecklas 2020.
I dagsläget är effektsituationen inget problem.

Framtida förutsättningar

Vi ser dock att den pågående förändringen av produktionsstrukturen för el kan skapa vissa problem på marknaden innan vissa centrala tekniska frågor lösts och nödvändiga förutsättningar för att klara en förbättra efterfrågeelasticitet har uppfyllts.

Inom 10 år kommer sannolikt volymen kärnkraft i det svenska systemet att minska avsevärt, samtidigt som andelen intermittent elproduktion (sol- och vindel) kommer att öka markant. Detta medför att kraven på reglerkraft kommer att öka.

Problem som kan uppkomma

Den ändrade sammansättningen av produktionen kan medföra problem med leverans- och driftssäkerhet. Vi bedömer att det finns en risk för att det kan uppkomma effektbrist i de södra elområdena. Effektproblematiken måste i så fall hanteras.

Effektiviteten på elmarknaden för bättras avsevärt om såväl elproducenter som elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effekt uttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar.

Detta är självklart mycket viktigt när det gäller elanvändare i form av tunga energikrävande processindustrier, men det finns också stora fördelar med att även skapa sådana möjligheter för hushållskunder. Om hushållen skulle kunna begränsa sin elanvändning under tider med höglast på marknaden, då elproduktionen är dyr, så skulle det medföra vinster för såväl hushållsekonomin som energipolitiken.

Nödvändigt att främja ökad efterfrågeelasticitet

OE vill i detta sammanhang framhålla vikten av att man på alla sätt bidrar till en ökad effektivitet på elmarknaden. Vi anser att effektiviteten på elmarknaden kan förbättras avsevärt om alla elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Vi ser följande åtgärder som viktiga för att främja ökad efterfrågeelasticitet:

- Dagens månadsvisa schablonavräkning subventionerar bundna avtal, vilket minskar vinsten för kunden att styra sin förbrukning. I dagsläget är det viktigt att *alla aktiva kunder, som valt timvisa avtal också avräknas timvis*. Dagens profilkompensation fungerar inte utan det krävs att man inför timavräkning om det skall vara möjligt att påverka hushållens beteenden.
- Det är även nödvändigt att snarast införa *timvis mätning och avräkning för alla kunder*. Prisskillnaderna mellan timmar kommer bli större med mer vind och solkraft i systemet och då behöver dessa prissignaler överföras till alla elkunder för att vi ska genomslå av det smarta hemmet med mer automatisk styrning av förbrukningen.

- För att bidra till ett effektivt utnyttjande av näten och för att främja smarta nät och smarta hem menar OE vidare *timvis mätning och avräkning även bör ligga till grund för utformningen av nättarifferna*. Timvisa nättariffer bidrar även till att öka prisskillnaderna och ger därför ökade incitament till att ändra elförbrukningen.
- Eftersom det ökade inslaget av intermittent elproduktion ökar medför det ett ökat behov av reglerkraft. Det vore därför bra om flera aktörer blir aktiva på denna marknad. OE menar att man därför bör utreda frågan om att utveckla reglerkraftmarknaden för att skapa incitament för fler större förbrukare att vara aktiva och därmed öka efterfrågeelasticiteten. Ett steg för att locka fler aktörer till denna marknad kan vara att publicera priserna på reglerkraftmarknaden även för de som inte är aktörer där.

Förutom ovanstående frågor som förbättrar efterfrågeelasticiteten anser OE att det är viktigt att även Sverige är drivande för att lösa de tekniska frågor som skulle möjliggöra energilagring. Först när dessa frågor är lösta menar vi att det är möjligt att helt förlita sig på en marknadslösning.

För Oberoende Elhandlare

Johan Öhnell

Bo Lindörn